

**Alueen pelastustoimet
Pelastuslaitokset**

Hätäkeskustietojärjestelmän käyttö

Hätäkeskuslaitoksen kirje 4.9.2020; Selvitys pelastustoimen viestiyhteyksistä hätäkeskustietojärjestelmässä

TAUSTA

Hätäkeskuslaitos on kirjeessään ilmoittanut sisäministeriölle, että Hätäkeskuslaitoksen sisäisessä tarkastuksessa on käynyt ilmi epäselvyyksiä hätäkeskustietojärjestelmään syötetyissä pelastustoimen viestiyhteyksissä. Hätäkeskuslaitoksen mukaan tietojen käsittelyssä ja lainsäädännön noudattamisessa ilmenee vakavia puutteita pelastuslaitoksissa.

TIETOPYYNTÖ

Hätäkeskuslaitoksen ilmoitukseen liittyen sisäministeriö pyysi 9.12.2020 päivätyllä kirjeellä pelastuslaitoksilta lisätietoja asiasta. Yhteensä 20 pelastuslaitosta vastasi kirjeeseen. Varsinais-Suomen ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitokset eivät vastanneet sisäministeriön kirjeeseen.

Vastausten mukaan Hätäkeskuslaitoksen ohjaus liittyen hätäkeskustietojärjestelmän käyttöön tai tietosuojaan on tapahtunut valtakunnallisen pelastustoimen Erica-pääkäyttäjryhmän tai pelastuslaitosten kumppanuusverkoston sekä Hätäkeskuslaitoksen kautta. Erica -pääkäyttäjä ja varapääkäyttäjä on saatettu kouluttaa pääkäyttäjäkoulutuksessa Pelastusopistolla. Osa puolestaan vastaa, että Hätäkeskuslaitos ei ole suoraan antanut hätäkeskustietojärjestelmän käyttöön tai tietosuojaan liittyviä ohjeita. Yksi vastaaja toteaa, että Hätäkeskuslaitos on tarvittaessa opastanut erikseen pyydättäessä.

Pelastuslaitokset ovat antaneet hätäkeskusrekisteriä käyttäville työntekijöille hätäkeskustietojärjestelmän käyttöön tai tietosuojaan liittyen vaihtelevaa ohjeistusta. Osa toteaa, että pelastuslaitoksen puolelta ei ole ohjeistettu käyttöä tai että pelastuslaitoksella noudatetaan pelastustoimen yhteistä tietoturvapoliittikkaa sekä tietosuojaan liittyvää lainsäädäntöä. Osa pelastuslaitoksista luettelee tarkemmin toteuttamansa tai tulevat koulutukset ja toimenpiteensä.

Vastausten mukaan hätäkeskustietojärjestelmän viestiyhteyksien syöttöihin ja itse syötettyjen tietojen ajantasaisuuteen liittyvä valvonta vaihtelee suuresti pelastuslaitoksittain. Osa ilmoittaa tarkoista tarkastustoimenpiteistä, ja osa toteaa tietoja seurattavan ja tarkistettavan säännöllisesti esimerkiksi

Ojauskirje

SM214593

00.02.04

18.02.2021

SMDno-2020-1946

vuosittain tai että pelastuslaitoksella ei ole järjestetty hätäkeskustietojärjestelmän viestiyhteyksien syöttöihin ja itse syötettyjen tietojen ajantasaisuuteen liittyvää säännönmukaista valvontaa ja tarkastukset ovat satunnaisia.

Osa pelastuslaitoksista tuo lisäksi esiin, että hätäkeskustietojärjestelmästä puuttuu tietojen oikeellisuuden valvontaan ja hallintaan puuttuvat työkalut, joita pelastuslaitos voisi käyttää. Tästä syystä tietojen valvonnan ja hallinnan hätäkeskustietojärjestelmässä katsotaan olevan vaikeaa tai jopa mahdotonta.

Valtaosalla vastanneista pelastuslaitoksista on nimetty henkilö, joka vastaa hätäkeskustietojärjestelmästä ja tietosuojasta vastaava henkilö, mutta pelastuslaitosten joukossa oli myös vastaajia, joilla ei ole nimetty vastuuhenkilöä tai erillistä tietosuojavastaavaa. Muutamat pelastuslaitokset ilmoittivat, että tiedonhallintalain mukainen tiedonhallintamalli on osa kaupungin tiedonhallintamallia ja, että tietosuojavastaavana toimii kaupungin tietosuojavastaava sekä tietoturvallisuusjärjestelyitä ohjaa kaupungin tietoturvapolitiikan lisäksi pelastustoimen yhteinen tietoturvapolitiikka ja pelastuslaitosten yhteisen ohjeistuksen perusteella tehty tietoturvasuunnitelma.

Sisäministeriön toimenpidekehotos

Pelastuslain (379/2011) 23 §:n 1 momentin mukaan sisäministeriö johtaa, ohjaa ja valvoo pelastustointa ja sen palvelujen saatavuutta ja tasoa sekä yhteensovittaa eri ministeriöiden ja toimialojen toimintaa pelastustoimessa. Lisäksi Hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) 3 §:n mukaan sisäministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö vastaavat yhteistyössä Hätäkeskuslaitoksen toiminnallisesta ohjauksesta.

Sisäministeriö kiinnittää alueen pelastustoimen huomiota siihen, että pelastuslain 24 §:n mukaan kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa pelastustoimen alueilla (*alueen pelastustoimi*). Lisäksi ministeriö muistuttaa, että pelastuslain 27 §:n mukaan alueen pelastustoimi vastaa pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Sisäministeriö kiinnittää pelastuslaitosten huomiota pelastuslaitosten velvollisuuksiin hätäkeskustietojärjestelmän käyttäjinä, tietojen käsittelyn laillisuudesta omien tehtäviensä hoidossa sekä velvoitteesta toimia riittävässä yhteistyössä tietoturvallisuuden takaamiseksi hätäkeskustietojärjestelmän päävastuullisen rekisterinpitäjän eli Hätäkeskuslaitoksen kanssa. Hätäkeskustoiminnasta annetun lain 17 §:ssä säädetään hätäkeskustietojärjestelmään tallettavista tiedoista sekä tarpeettomien tietojen poistamisesta rekisteristä. Lisäksi lain 18 §:n 3 momentin mukaan pelastuslaitokset vastaavat hätäkeskustietojärjestelmään tallettamiensa tietojen luotettavuudesta ja ajantasaisuudesta.

Sisäministeriö on vastaavasti kiinnittänyt Hätäkeskuslaitokselle antamassaan kirjeessä Hätäkeskuslaitoksen huomiota hätäkeskusjärjestelmän päävastuullisen rekisterinpitäjän velvoitteista. Hätäkeskuslaitoksen tulee päävastuullisena rekisterinpitäjänä ohjeistaa pelastuslaitoksia korjaamaan puutteelliset merkinnät sekä poistamaan vanhentuneet tiedot hätäkeskustietojärjestelmästä havaitessaan sellaista. Mahdolliset virheet tulee korjata ja epäselvät tilanteet selvittää välittömästi yhdessä kyseisen pelastuslaitoksen kanssa.

Ojauskirje

SM214593

18.02.2021

00.02.04

SMDno-2020-1946

Edelleen sisäministeriö muistuttaa, että julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 4 §:n mukaan laissa tarkoitettuja tiedonhallintayksiköitä ovat myös kunnat ja kuntayhtymät. Tiedonhallintayksikön on huolehdittava siitä, että tiedonhallinnan vastuut ja roolit on määritelty ja että on järjestetty riittävä valvonta tiedonhallintaan liittyvien säädösten, määräysten ja ohjeiden noudattamisesta.

Pelastuslain 23 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirasto valvoo pelastustointa sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan. Tämä mahdollistaa aluehallintovirastojen oma-aloitteisen laillisuusvalvonnan ja kanteluiden tutkimisen pelastuslaitosten hätäkeskustietojärjestelmän lainmukaisen käytön osalta.

Edellä sanotun perusteella sisäministeriö kehottaa alueen pelastustoimia huolehtimaan siitä, että pelastuslaitokset korjaavat puutteelliset tiedot ja poistavat vanhentuneet tiedot viivytyksettä. Lisäksi sisäministeriö pyytää pelastuslaitoksia ja alueen pelastustoimia ilmoittamaan 30.6.2021 mennessä mihin toimenpiteisiin ne ovat ryhtyneet hätäkeskustietojärjestelmään liittyvän tiedonhallinnan vastuiden ja roolien määrittelyyn, tiedonhallintaan liittyvien säädösten valvonnan, määräysten ja ohjeiden noudattamisessa. Sisäministeriö on siirtänyt asiakokonaisuuden laillisuusvalvonnan pelastuslaitosten osalta asianomaisille aluehallintovirastoille mahdollisia toimenpiteitä varten.

Pelastusylijohtaja

Kimmo Kohvakka

Lainsäädäntöneuvos

Annika Parsons

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Sisäministeriö 18.02.2021 klo 16:25. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Alueen pelastustoimet:

helsinki.kirjaamo@hel.fi; kirjaamo@espoo.fi; kirjaamo@vantaa.fi;

kirjaamo@porvoo.fi; turun.kaupunki@turku.fi;

hameenlinnan.kaupunki@hameenlinna.fi; toimisto@pajat-hame.fi;

kirjaamo@kotka.fi; kirjaamo@lappeenranta.fi; kirjaamo@mikkeli.fi;

kirjaamo@jyvaskyla.fi; kirjaamo@tamperet.fi; kirjaamo@pori.fi;

kirjaamo@seinajoki.fi; kirjaamo@vaasa.fi; kokkola@kokkola.fi; kirjaamo@kuopio.fi;

kirjaamo@joensuu.fi; kirjaamo@ylivieska.fi; kajaani@kajaani.fi; kirjaamo@ouka.fi;

info@lapinliitto.fi

Pelastuslaitokset:

Ojauskirje

SM214593

18.02.2021

00.02.04

SMDno-2020-1946

helsinki.kirjaamo@hel.fi; kirjaamo@espoo.fi; kirjaamo@vantaa.fi;
pelastuslaitos@porvoo.fi; pelastuslaitos@turku.fi; kanta-hame@pelastuslaitos.fi;
phpela@phpela.fi; kymenlaakso.pelastuslaitos@kympe.fi;
ekpelastuslaitos@ekpelastuslaitos.fi; pelastuslaitos@espl.fi; pelastuslaitos@jkl.fi;
pirkanmaanpelastuslaitos@tampere.fi; kirjaamo@satapelastus.fi;
pelastuslaitos@seinajoki.fi; pohjanmaanpelastuslaitos@vaasa.fi;
pelastuslaitos@kokkola.fi; pelastuslaitos@kuopio.fi; kirjaamo@siunsote.fi;
pelastuslaitos@jokipelastus.fi; pelastuslaitos@kaipe.fi; kirjaamo@ouka.fi;
virka@lapinpelastuslaitos.fi

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysministeriö
Aluehallintovirastot/Pelastustoimen ja varautumisen vastualueet
Hätäkeskuslaitos
SM, pelastusosasto, Strategia- ja ohjausyksikkö
SM, pelastusosasto. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta -yksikkö